

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Doák F.-u.) 35. sz.

A koronázás.

Gyulafehérvárt, dicső emlékezetű magyar fejedelemek hajdani székhelyén folyt le október 10. tizenötödik napján Ferdinánd király koronázási szertartása. Külállamok képviselői, a román kormány, az országgyűlés, udvari és állami méltóságok jelenlétében Ő Felsége maga is fel fejeire az orosz-török háború rendén az oroszok segítségére ment román hadsereg által Pievnánál zsákmányolt török ágyu ércéből

vert acélkoronát s ugyanő koronázta meg ékes arany koronával felséges nejét, Mária királynét is.

Fényes volt az ünnepség; igaz, reménykedő lelkesedés vette körül az uralkodó párt, mert hiszen az ország minden faju és rendü népe bennük látja boldogulása alapját, tőlük, általuk várja az igazság uralomra jutását és megnyugvását még mindig forrongó közállapotainknak.

Ennek a reménykedésnek feleltek meg a koronás király következő szavai, melyeket a koronázás után eltökélt királyi akaratául, de ünnepélyes ígéretül is intézett népéhez.

„Azt akarom, hogy Nagyrománia határain belül az ország összes jó fiai a vallásra és nemzetiségre tekintet nélkül egyenlő jogokat élvezzenek az összes románokkal, hogy minden erejükkel segítsék az államot, amelyben a magasabb gondviselés rendezése folytán együtt kell élniök velünk.“

Mi, magyarok — királytisztelő, törvénytisztelő nép egy évezred óta — jobb sorsra való vágyakozással értettük meg a koronás király akaratát. Legbensőbb vágyainkat fejezi az ki s épen, mert királyi akarat teszi ezt, kél lelkünkben komoly bizakodás, hogy az új alkotmánytörvény csakugyan megadja nekünk az egyenlő jogokat, egyenlő jogu polgárai leszünk Romániának nemcsak a törvények betűje szerint, de a való életben is és hogy az egyenlő jogok és egyenlő elbánás alapján szabadon fejleszthetjük gazdasági életünket, iskoláinkat a magunk javára, az emberi haladás emelésére.

Isten segítségével legyen velük minden jó szándékukban s vezesse igazságra törekvő akaratukat minél gyorsabb, minél teljesebb megvalósulásra.

MÁRIA KIRÁLYNÉ

A koronázáson a magyarságot az egyházak főpásztorai és a Magyar Nemzeti Párt programjának alapján álló szenátorok és országgyűlési követek képviselték.

A Magyar Nemzeti Párt ezuttal feliratot intézett a Királyi Felséghez, amelyben újra összefoglalta azt a rengeteg sérelmet, ami a magyarságot az imperium átvétele óta érte. Majd a koronázáson való megjelenését így okolja meg:

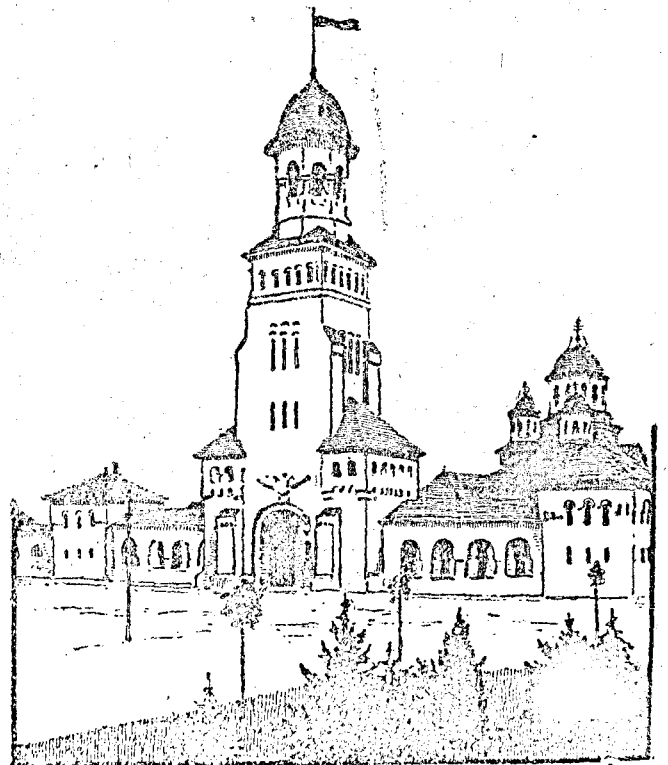
Királyi Felség!

A Magyar Nemzeti Párt fenti szenátorai és képviselői mindezek után f. évi szept. 20-án tartott általános pártülésből kijelentik, hogy a jelenlegi parlamentet törvényesen megválaszolttnak és alkotmányozónak nem tekintik. S ha mégis a koronázáson részt vesznek, teszik ezt azért, mert külön választják az ünnepélyes alkalmat a pártok küzdelmeitől, a király személyét a mindenkori kormányoktól, s mert a magyarról már több mint 1000 év előtt megírta Bölcs Leo bizánci császár, hogy fejedelemsztelő, dinasztikus nemzet, de — ugymond — éppen olyan szabadságszerető is. Már pedig a magyarságnak, mint nemzet egységnek, de nagyrészt egyéneinek is szabadságjogairól a román imperium átvétele és az azóta váltakozó kormányok uralma alatt beszélni sem lehet.

Elmegyünk Gyulafehérvárra azért is, mert 1918. dec. 1-én Isten és emberek előtt ott hirdette ki a Ro-

mán nemzetgyűlés ezt a határozatot, hogy: „Teljes nemzeti szabadság az összes együttlakó népek számára, mindenik a maga nyelvén, a maga kebeléből való egyének által fogja közoktatni, közgazgatni és jogszolgáltatással ellátni magát és mindenik nép képviselői jogot nyer a törvényhozó testületekben és az ország kormányzásában, az őket alkotó egyének számaránya szerint. Egyenjoguság és teljes autonomszabadság az államban lévő összes felekezetek számára“! Ez a határozat királyi dekrétummal megerősítve, majd pedig törvényhozással is szentesítve, egyik alapja és kiindulása lett a trianoni békeszerződés és az azzal kapcsolatos párisi külön egyezmény rendelkezéseinek is, mely három alapokmány együtt a magyar kisebbség közjogi alanyosságát és nemzeti egyéniségét a román nemzeti becsület és a nemzetközi jogvédelem szárnyai alatt is biztosította, amihez mi váltig ragaszkodunk s hiszszük és reméljük, hogy benne lesz az az új alkotmányban is.

Elmegyünk, mert Gyulafehérvár azon Gyula vezérről, Szent István első magyar király anyai nagyatyjáról vette a nevét, aki Erdélybe először hozta be a kereszténységet s akinek nevezett szent unokája írta a magyar törvénykönyvbe ama nevezetes kijelentéseket, hogy: „Az egynyelvű és egyerkölcsű ország gyöngye és tőrékény... Minden ember azonegy állapotban vagyjon... Ezért lett Magyarország az idők rendjén a legnagyobb türelemmel és szelidséggel soknyelvű, sok-

GYULAFEHÉRVÁRI KORONÁZÁSI-TEMPLOM

felekezeti és egyenlő polgárjogi ország, míg Románia azzá tétetett a békeszerződés és a népek tanácsa által.

Elmegyünk és az erdélyi fejedelmek volt székhelyén imánkban arra kérjük Istent, hogy Szentlelkével hassa át Felséged szívét és alkotmányos jogai folytán oly kormány, illetve kormányok vezessék az új államjogi helyzetet, melyek nem feledik, hogy nemzeti és felekezeti kisebbség jól felfogott érdekei alapján soha valamely általános elvi alapon álló többséghez őszintén és állandóan nem csatlakozhatik, mert ez csak nemzetileg és felekezetiileg egységes országban lehet: a mindenkori többségnek tehát kötelessége e kisebbséggel szemben, mely soha kormányhatalomra nem juthat, hacsak jogos autonómiáját meg nem kapja: a méltányosság és a belátás alapjára állani, különben a kisebbséget, a kétségbeesés s ezzel a szélső védekezés karjaiba veti.

Mint hogy pedig az eddig tapasztaltak alapján nincs reményünk arra, hogy jelen nyilatkozatunkat illetve kijelentésünket küldöttségileg Felséged magas színe elé vihessük, vagy a parlamentben minden körülmények között akadálytalanul elmondhassuk s különben is a parlamenti ülésen vagy a koronázáson ünnepet rontani nem akarunk, a kérelmezési, illetve felirati jog alapján az udvarnagyi hivatal útján kell azt Felségedhez benyújtatunk és a nagy nyilvánosságnál országvilág előtt sajtóilag kihirdetnünk.

Mély hódolattal:

Kolozsvárt, 1922. október 7-én.

A Magyar Nemzeti Párt intéző bizottsága határozatából.

Báró Jósika Sámuel sk.
szenátor.

Sándor József sk.
képviselő.

Az ősi erény föllángolása.

A nagyenyedi Bethlen-kollégium 300 éves emlékünnepejére a kollégium régi és újabb tanítványai közül mintegy 2000-en gyűltek össze, nemcsak azért, hogy egymást viszontlássák, a régi emlékeiket felujítsák, hanem azért is, hogy a kollégium iránti hálájukat lerőjék. Jöttek szívből mély elszánással, hogy amikor a kollégiumot a létalapjától: földjeitől a kisajátítással megfosztják, — akkor ők önkéntes adományaikkal és új alapítványaikkal annak további fennmaradását örökre biztosítsák.

Sok gyönyörű jelenete volt a nagyenyedi ünnepnek. Az összesereglett hívek sokaságának aprázatos fölvonulása, az ünnepi istentisztelet megemelő, szíveket megható imája, a püspök megrázó, hatalmas szónoklata, a szép emlék-

beszédék és üdvözlések magasztos hangjai a szentlélek tüzevel töltötték meg az ünneplők lelkét. Am sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a pusztulásra, halálra ítélt kollégium megmentésére legelőször és a legnagyobb lelkesedéssel azok sietnek, akik annak áldásaiban részesültek s akik a kollégiumnak köszönhetik a tudásukat, boldogulásukat és köszönhetnek mindent, amit az életben tudásukkal, szorgalmukkal és becsülettel elértek.

A legtöbben neki köszönhetik, hogy tudósok, költők, írók, művészek, tanult iparosok, kereskedők, gazdák, papok, tanítók, orvosok és kötelességtudó szerény, becsületes lelkiismeretes tisztviselők lettek az életben.

Összejöttek . . . és akik a 3 napig tartó ünnepélyen jelen voltak: azzal a biztos tudattal és érzéssel távoztak el Nagyenyedről, hogy a romániai magyarságot kisajátításokkal, vallási és kulturintézmények ellen való támadásokkal és nyomorgatásokkal egyidőre lehet szegényíteni, de nem lehet megtörni, megőrölni, nem lehet elpusztítani, mert a templomait, iskoláit, a vallás-szabadságát, nyelvét, hitét és magyarságát megvédi, fenntartja és fejleszteni fogja minden körülmények között, ha kell, élete és vére árán is.

Csodálatos de sem a Habsburgok alatti 400 éves küzdelem, sem a legutóbbi évek tanulságai nem tanították meg azokat, akiknek számolniuk kell a következményekért, hogy a magyart csak becsületes, igazságos, megértő, szeretetteljes bánásmóddal lehet megnyerni, hogy a két millió lelket számláló magyarság tudásában, műveltségében, szellemi és fizikai erejében akkora hatalmas erőt képvisel, hogy azt súlyos, válságos időkben büntetlenül nem lehet nélkülözni. Ezt a magyarságot nem szabad elkeseríteni, elkeseredését nem szabad a végletekig fokozni.

Ha a németek 400 év alatt nem tudták elnémetesíteni, ezután is magyar marad, öntudatosabb, szívósabb és erősebb, mint bármikor volt.

Ime: a Bethlen kollégium megmentésére azonnal jelentkeztek az összes tanítványok. Szível, lélekkel velük érez és velük együtt fog áldozni és dolgozni a földkerekség minden magyarja.

Megvédjük nemcsak a Bethlen-kollégiumot, hanem az összes magyar iskolákat. Ha elveszik azokat a földeket, amelyeket holttökének csufolnak, akkor a holttöke helyett itt vagyunk mi

mindnyájan magyarok, akik hatalmas, kiapadhatatlan *előtőkét* képviselünk s egyesült erővel, véres verejtéssel is előteremtjük azokat az anyagi eszközöket, azt a pénzt, amiből pótolni fogjuk az elvesztett földök jövedelmét s a megvont államségélyt.

Oh ne gondolja senki, hogy összeveszünk s magunk alá temetjük legdrágább kincseinket.

Nem felejtettük a budapesti forradalmi eseményeket. Csak egyszer volt öngyilkos a magyar. Ma sirva néz Budapest a lecsatolt országrészekre s az elvesztett testvéreire.

Mi nem fogunk abba a hibába esni. Nem fogunk összeveszni, nem fogjuk egymást marcangolni, nem fogjuk tétlenül elnézni, hogy lesben álló lélekrontók, a magyar kulturát cserben hagyó elemek közénk mételyt hintsenek, hanem összetesszük minden erőnket, dolgozni, küzdeni fogunk hitünkért, vallásunkért, kulturánkért, nyelvünkért, magyarságunkért.

A gyermekeinket nem dobjuk ki az utszélre, mint a bűnös anyák, hogy elveszenek s mi megmeneküljünk a tanítás és nevelés küzdelmeitől s áldozataitól.

Gyermekeink nevelését nem bizzuk idegen dajkákra, hogy kiöljék belőlük a szülők iránti tiszteletet, a 10. parancsolatot, hanem felneveljük őket önmagunknak, hogy a jövő nemzedékünk imádja Istenét, tisztelje szülőit, szeresse hazáját, nemzetét, felebarátját, tartsa meg hitét és becsületét. Isten segíteni fog, Isten velünk lesz s ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.

Almásy Samu.

A romániai zsinat-presbiteri ág. h. ev. egyház szervezkedése.

Az első gyűlés határozatainak megsemmisítése. — Új alkotmányozó gyűlés Hosszúfalun. — Az egyházi törvénykönyvet a király elé viszik.

Az elmúlt hó 26-án és 27-én tartották a romániai zsinat-presbiteri alapon álló ágostai hitvallásu evangélikusok második szervezkedő és alkotmányozó közgyűlésüket a brassómegyei Hosszúfaluban.

Az első szervezkedő gyűlés a múlt év júliusában Kolozsvárt tartott meg. Bár az akkori kormány a megalakulást tudomásul vette, az ügyek vitelére választott végrehajtó-bizottságot elismerte és a létesített egyházi törvények szentesítését megígérte — a bekövetkezett kormányváltás a szép rendben induló egyházi szervezkedést kezdő pontjára vetette vissza.

Az új kormány ugyanis, felhasználva a szervez-

kedő egyház belsejében időközben fellépő egyenlenséget, a megalakulást törvénytelennek jelentette ki, a végrehajtó-bizottságot feloszlatta és a jóváhagyás végett beterjesztett egyházi alkotmányt visszautasította; — de ugyanakkor ismétellen kijelentette, hogy az evangélikus egyházközségek törvényes szervezkedését nem akarja megakadályozni, sőt ellenkezőleg minden erejével támogatja.

A kormány megígért jóakarátában bizva az evangélikusok új végrehajtó-bizottságot létesítettek és a kormány kivánalmait szem előtt tartva, megtették az előkészületeket az új alkotmányozó gyűlés megtartására. A zsinattartásra engedélyt és a zsinatra miniszteri biztost kértek, az alkotmánytervezetet letették nyilatkozattétel végett az egyházközségekhez; a beérkező megjegyzések és módosító javaslatok feldolgozására bizottságot küldtek ki s amikor az előkészítő munkák befejeződtek és a zsinattartásra az engedély megérkezett, — akkor gyülekeztek össze egyházi törvényalkotás céljából az egyházközségek által megválasztott zsinati atyák számszerint 18-an (közülök 4 távol maradt) Hosszúfaluban, az alszegi evangélikus egyházközség templomában.

Az alkotmányozó gyűlés, tekintettel az alapos előkészítésre, mindössze két napig tartott s a zsinat kevés, — a megváltozott viszonyok által követeli módosításokkal elfogadta a magyarhoni evangélikus egyház alkotmányát.

A hosszabb időt igénybe vevő technikai munkák (fordítás és sokszorosítás) befejezése után egy három tagu bizottság viszi majd fel az egyházi törvénykönyvet Őfelsége, a király elé jóváhagyás végett.

A kormány ígéretében, Őfelsége a király atyai jóindulatában és ügyünk igazságában bizakodva, reméljük, hogy sem külső hatalmi szó, sem belső egyenlenség nem fogja elgáncsolni szervezkedésünket. Addig is, míg reményünk valóra válik, lelki egységben összetartva igyekezni fogunk szorosabbakká tenni azokat a kapcsolatot, amelyek Orsovától Máramaroszigetig és Bucureştiig élő evangélikusokat összetartja.

Hosszúfalu 1922. október 13.

Nikodemus Károly,
evang. alesperes.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

Olvassa a „Pásztortűz”-et.

KÜLFÖLD

A keleti helyzet.

Az antant nagyhatalmai és Törökország között végre mégis létrejött a megegyezés. Görögországnak ki kell ürítenie Thráciát, Törökország rövid időn belül békés uton átkelhet a tengeren. A görögök nem akarták az egyezményt aláírni, miután sorsukat megpecsételte a nagyhatalmak határozata, a thráciai török lakosság fosztogatásával, banda-vállalkozásokkal akarják feledtetni keserveiket és ágyuzni akarják Drinápolyt, a töröknek ítélt európai várost.

A keleti kérdés tehát a mudániai megegyezéssel mégsem jutott teljes nyugvópontra. Növeli a nehézségeket, hogy a letört görögök birtokaiból a törökökön kívül az olaszok is részt kérnek és ezen a réven nagy érdekösszetűkötésekre van kilátás. Különben a diplomáciai csaták nagy részt ütöttek az antant hatalmainak összetartásán, aminek az európai helyzetre nézve szintén veszedelmes következményei lehetnek. A világpolitika legújabb híreit itt közöljük:

Anglia el akar szakadni Franciaországtól. Londonból jelentik: Angliában nemsokára választások lesznek, amelyek el fogják dönteni a belső politika jövődi irányát. Lloyd George a munkásvezérekkel tárgyal és nagy beszédekben igyekszik politikáját igazolni. Bármint fog is a belső politika alakulni, bizonyosnak látszik, hogy Anglia függetleníteni fogja magát külső politikájában Franciaországtól és Amerika példájára nem szól bele Európa szárazföldi országainak ügyeibe.

Ami a helyszínen lehet megtanulni. A nyugati nagyhatalmak rendre csak rájönnek, hogy a békeszerződések mennyi vitás helyzetet teremtettek Európában. A „Times” című angol lap, amely mindig ellenséges érzületet áruult el a legyőzött országokkal szemben, föltűnést keltő cikket közöl Csehország közállapotairól. A cikket Denbigh lord írja s benne ilyen éles megjegyzések fordulnak elő: — Egy barátom elmondotta, hogy milyen nehéz az embernek a közép-európai helyzetről fogalmat alkotnia, ha a helyszínen nem győződött meg a viszonyokról... A tótok, akik azelőtt Magyarországhoz tartoztak, ki nem állhatják a cseheket, akik a szlávok között olyan szerepet töltenek be, mint a poroszok a németek között: erőszakosak, barbárok, kellemetlenek. Az új államban körülbelül négy millió német van, továbbá számos magyar és lengyel, akik ki nem állhatják a cseheket és ezek viszont őket... A kölcsönös nemzeti gyűlölködést — írja az angol — csak a régi állapotok visszaállítása szüntethetné meg.

Francia lap Magyarország külpolitikájáról. A Le Temps című francia lap foglalkozik Magyarországnak a Népszövetséghez való viszonyával. A magyar kormány egyik legnagyobb gondja, — írja a Le Temps — a lekapcsolt területeken élő magyarság megvédése. A Népszövetség mostani közgyűlésén Bánffy Miklós külügyminiszter felárta a magyar kisebbségek ügyét és a Népszövetség rendelkezésére bocsátotta azon okmányokat, melyekből a többi államok kiküldöttei tájékozódhattak a régi hazájától elszakított három millió magyar sorsáról. Magyarország a leszerelés kérdésében is eredményre számít.

György herceg visszalya öccsével. A megnagyobbodott Szerbiában György herceg nem tud elhelyezkedni. Annakidején lemondatták a trónöröklésről, most lelkében titkos fájdalmak dülnek és öccsének Sándor királynak nagyon sok galibát szerez. A kormány Nis városába szeretné költöztetni, de ő Belgrádban akar lakni és óriási összegeket követel a maga hercegi udvartartásának költségeire, eddigi adósságait is az állam által szeretné rendeztetni. Az akaratos herceg jelenleg is nagy pörlekedésben áll a szerb kormánnyal és öccsével.

A német márka romlása. Az utóbbi hetekben megint nagyot esett a német márka értéke. Ennek a szomorú hanyatlásnak nemcsak Németország érzi meg a káros hatását, hanem a világbeke is. Minél alacsonyabbra esik a márka, annál nehezebben tudják majd a németek a rettenetes hadisarcot leróni. A franciák pedig készen állanak, hogy Németországból a legkönnyörtelenebb eszközökkel is kisajtolják követeléseiket. Az ürügyet, amellyel Németországra fogják vetni magukat, régen hangoztatják: Németország maga rontja le szándékosan pénze értékét, maga idézi elé a csődöt, hogy azáltal ellenfeleit megfossa a kárpótítás lehetőségétől vagy nagyobb kölcsönt csikarjon ki. Az angol lapok aggódva irnak a német összeomlásról, amelynek a keleti eseményeknél sokkal veszesebb következményei lehetnek.

Olaszok a jugoszlávok ellen. Az olasz fasiszták, akiknek mozgalmairól sokszor megemlékeztünk, Fiume körül megint harcias fölvonulásokat rendeznek. Nem akarják ugyanis megengedni, hogy a jugoszlávok birtokukba vegyék az Adria-tenger partvidékét, amit a rappalói megegyezés nekik juttatott. Belgrádban nagy izgalmat keltett a fasiszták föllépése, attól tartanak, hogy Jugoszlávia és Olaszország komoly harcba bonyolódik.

Olvassa a
„Magyar Nép”-et.

HÍREK

Aldozatra nyílnak a lelkek. Az egyetemes egyházi adózás kérdésében csütörtökön délelőtre nagy értekezletet hívott össze a marosi egyház esperese Kovács László Marosvásárhelyre. Az értekezletre felkérték Nagy Károly ref. püspököt is, aki Makkai Sándor püspökhelyetessel jelent meg. Előbb d. e. 10 órakor a várbeli nagy templomban istentisztelet volt, amelyre a templom szorongásig megtelt hívekkel, akik között különösen a vidékről bejöttek voltak nagyon sokan. Itt Nagy Károly mondott imát, míg az egyházi beszédet Makkai Sándor püspökhelyettes mondta. D. e. 12 órakor a ref. kollégium dísztermében folyt le az értekezlet, amelynek soraiban nagyon sokan voltak a más felekezetek tagjai közül is. Az értekezletet Nagy Károly püspök nyitotta meg, aki vázolván az összehívás okait, rámutatott arra a nehéz helyzetre, amely elkerülhetetlenül teszi az egyetemes adózási rendszer behozatalát, amely nélkül felekezeti iskoláinkat nem leszünk képesek fenntartani. A püspök után Tóthfalussy József lelkész beszélt, majd dr. Balogh Endre terjesztett be határozati javaslatot az egyházi adózás behozatala tárgyában. Dr. Hajdu István és Jaros Béla apát plébános felszólalásai után a püspök összegezve az értekezlet eredményét, határozatilag kimondotta, hogy az értekezlet az egyházi adózás kérdésében betérjesztett határozati javaslatot egyhangulag elfogadta. Mindez nagy lelkesedéssel, igen impozáns formában történt.

Mennyi ingatlant veszítettétek addig a katolikus status? A békeszerződés, a kisebbségi jogok és a művelődés szent érdekeinek ellenére a kormány eddig a katolikus statusból a következő birtokokat sajátította ki: A radnóti uradalomból: 4350 hold mezőgazdasági és 700 hold erdőbirtok, az alsóbajomi uradalomból 1200 hold mezőgazdasági és 2700 hold erdőbirtok, a nagyrajtoli birtokból 120 hold mezőgazdasági és 434 hold erdőbirtok, a kásapataki birtokból 1337 hold erdőbirtok, a kajántói birtokból 1500 hold mezőgazdasági és 700 hold erdőbirtok, a kolozsmonostori uradalomból 1760 hold mezőgazdasági és 2129 hold erdőbirtok, a kolozsi birtokból 1221 hold mezőgazdasági birtok.

Az algyógyi földmives-iskola megmentése. A kiméletlen földreform az alapítványi birtokokat is fölosztásra ítélte. Ezeknek az elbírálásánál talán még nagyobb ridegség nyilatkozott meg, mint az egyesek birtokainál. Az elsőfoku hatóság a gróf Kún Kocsárd nagylelkű hagyományából alapított algyógyi földmives-iskolát is megfosztotta ingatlanaitól. Az Emke alelnök-főtitkára, Sándor József országgyűlési képviselőnek közbenjárására a másodfoku hatóság új ítéletet hozott s ebben az iskola birtokaiból visszaadott annyit, amennyivel az iskola további fennállását biztosítani lehet. Eljárás indult aziránt is, hogy a kisajátított birtokokért az iskola jobb árakat kapjon. (A gróf Kún Kocsárd nemes alakjáról az Erdélyi Magyar Naptárban hővebben megemlékszünk).

A hadikötvények beváltásáért. Amint a szombati „Tageblatt“ jelenti, Czernovitzban a hadikötvénytulajdonosok közgyűlést tartottak, amelyben hangosan

tiltakoztak az ellen a nemtörődömség ellen, amivel a kormány a hadikötvények ügyét kezeli. Kifejezést adtak azon egyhangú követelésüknek, hogy a kormány végre tegye meg kötelezettségét s a kötvényeket váltsa be. Ha mindenre van pénz, végre a hadikötvény-tulajdonosokat is ki kell elégíteni. A román állam az új területekkel nemcsak óriási vagytonokat vett át, hanem köteleességeket is. Első köteleesség pedig vigyázni arra, hogy a polgárok ne szenvedjenek kárt és gazdaságilag ne menjenek tönkre. A közgyűlés erélyes hangú feliratra foglalta követeléseit.

Nagyeneydi emlékkönyv. A nagyenyedi Bethlen-kollégium alapításának 300 éves jubileuma alkalmából a Nagyeneyden megjelenő „Enyedi Ujság“ Dr. Szabó András szerkesztésében Emlékkönyvet adott ki. Az emlékkönyv Szabócska, Szabó Jenő, Sipos Domokos, Fogarasi A. stb. emlékirása mellett ismerteti a kollégium 300 éves történetét, régi diákképeket közöl, két 1683. és 1733-beli conceptus szövegét hozza, ezenkívül egy igen érdekes szerződést 1744-ből, mit Br. Dániel István 3, Nagyeneyden tanuló fiának Károlyi Gáspár enyedi kosztadó gazdával fia ellátása ügyében kötött. Az emlékkönyv ára 5 lei s kapható minden nagyobb könyvkereskedésben s az Enyedi Ujság kiadóhivatalában Nagyeneyden. Ki a régi diákélet kedvésségeiben gyönyörködni tud, élvezettel fogja lapozni az Emlékkönyvet.

Egy táborban. Kis lapunk lelkes írói gárdája tudásának legjavát akarja a falusi gazdaközönséghez eljuttatni. Ha terveink sikerülni fognak, akkor a *Magyar Nép* valóságos iskolája lesz a tanulni vágyó embereknek, amelynek révén nemcsak a világ forgandó eseményeiről nyernek értesülést, hanem maradandó hasznos ismereteket is fognak szerezni. A siker attól függ, hogy a falusi tanult emberek fölkarolják-e az *ismeretterjesztő előadások* ügyét. Reméljük, a gazdaközönség meg fogja nyerni vezető embereit erre az önzetlen munkára. Ez alkalomból újra kérjük olvasóinkat: ismertessék, terjesszék a *Magyar Nép*-et, hogy minél többen legyünk egy táborban: a tanulni, haladni vágyók táborában.

Bajok a vasút körül. A koronázás ünnepi hangulatát egy súlyos vasúti szerencsétlenségnek a híre zavarta meg. Adiud állomáson a gyorsvonal beleszaladt egy tolató tehervonatra. A szerencsétlenségnek 18 halott és negyven sebesült áldozata van. Az összejáratást az állomás tisztviselőinek mulasztása okozta, akik megfeledeztek arról, hogy a gyorsvonatnak késése van és a tolatást nem szüntették be kellő időben. Egy másik rossz hír arról szól, hogy Bukarest és Ghica Voda között az egyik személyvonatot rablók támadták meg, megölték a mozgópostást és a pénzesládával eltűntek.

Akik egy jó gondolattal segítenek magukon. Az egyházi adó megszervezésének újszerű és igen okos módját eszelték ki *Szovátán* a róm. kath. és ref. vallású magyarok. Tömeges részvényjegyzéssel hatalmas alapot vetnek a fogyasztási szövetkezetnek (amaz külföldben eddig is számbavehetően működött) s az így megsokszorozódó jövedelem tiszta hasznából kerekítik ki a főhatóság által bekívánt összeget. Többszörös cél valósul meg: 1. lesz egy számottevő népjóléti intézményük, 2. állandó és tisztességes forrást nyitnak az egyházi adó kiszéréséhez, amely így közvetlenül senkit sem terhel, s legkevésbé a vagyontalant. 3. Az

összetartás sikere nagy bizalmat ébreszt. Már az előértekezleten 11000 leut jegyezték. de a mozgalom megszervezésével 50—100.000 Leura számítanak. Ajánljuk a nagyszerű példa követését.

A kölcsönkoporsó. A németeket egyre gyászosabban sújtja a szükség. Augsburg városában az a szokás kapott lábra, hogy a halottakat kölcsönzött koporsóban viszik ki a temetőbe. Miután a tetemet leengedik a sirba, a koporsót kiemelik és a halott a pusztia földön marad. A koporsót új temetéseken megint kikölcsönzik.

A pénzeslevélforgalom. A csomagok után most a pénzeslevélforgalom is megindul a külfölddel. Szept. 23. óta a posta elfogad olyan külföldre szóló pénzeslevelet, melyben tényleges pénz, értékpapír, bankjegy, csekk vagy hitellel van. Behozni azonban nem szabad az Osztrák-magyar monarchia régi lebélyezett, vagy le nem bélyezett bankjegyeit, továbbá német, magyar, osztrák, bolgár és török hadikötvényeket, valamint orosz rubelt.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETPÉNTÉK

A gabonafélék, rétek és a szőlő trágyázása.

Buza, rozs és egyéb kalászos növények alá istállótrágyát ne használjunk, mert mindenütt annak magas légeny-ammoniak tartalma miatt a kalászosok megdőlnek. Legjobb, ha a buza előtt levő takarmánynövény, vagy kapás növény istállótrágyát, a buza pedig vetőszántás előtt kat. h.-ként 150-300 kg. szuperfoszfátot kap. Fontos dolog tehát, hogy a vető szántás előtt szórjuk ki a műtrágyát és szántuk alá, mert ez esetben a növények a szárazságot jobban türik, mintha a műtrágya egyszerűen csak boronálva lett volna.

Elmondottuk már többször, hogy a magtermést kat. holdanként 2—4 q-val, a szalmatermést 4—10 q-val emeli, de ezenkívül akadályozza a megdőlést, akadályozza a rozsdá felépését s volt uradalom az országban, amelynek buzája annyira rozsdás volt a szuperfoszfátos megkezdése előtt, hogy már-már nem volt képes búzát termelni, ma pedig — a szuperfoszfát néhány évi használata után nem ismeri a rozsdakárt. Igen nagy előnye azután az Alföldön, hogy 4—8 nappal siettetti a buza beérését és ennek következtében a buza a kánikula beállta előtt aratható és így nincs kitéve a hűtésnek: a szuperfoszfátos talajon a kalászok nagyobbak, a szemek teltebbek, a hektósúly nagyobb lesz.

Egészen bizonyos tehát, hogy a szuperfoszfát a buzánál nagy termésmöbiletet, nagy hasznot ad, miért is minden kiscgazdának szuperfoszfátba kell vetnie a buzáját, minek folytán nemcsak buzatermése fog állandóan

emelkedni, de évről-évre fokozódni fog egész gazdaságuk termőképessége is. Egyéb műtrágyát buza alá nem kell használni, legfeljebb, ha az rosszul telet s ennek következtében tavasszal nagyon gyenge, kell kat. holdanként 30 kg. chillsalétromot ráhinteni.

Rozsot többnyire homok talajon szoktak vetni, ahol 160 kg. szuperfoszfátot, 60 kg. 40%-os kálisóval kell kat. holdanként ugyancsak vető szántás előtt kiszórni. Kötött földön rozs alá is ugyanugy kell trágyázni, mint buza alá. Ha a homokföld régen nem kapott istállótrágyát, akkor a rozs kikelése után 30 kg. chillsalétromot kell rászórni és ugyanannyit tavasszal is, ha akkor gyenge.

A rétek is nagyon meghálálják a műtrágyázást, mert a réti növények is táplálkoznak, azok is állandóan sok tápláló anyagot vonnak el a talajtól, amit a kiscgazdák soha vissza nem adnak. A réjtét a kiscgazda nem trágyazza, ha rendszeresen trágyázná, kétszer annyi szénája teremne, jobban tarthatná állatait, több és jobb trágyát termelhetne, fokozná egész gazdasága termés-átlagát és jövedelmét. Istálló trágyával nagyon bajos a rétet trágyázni, műtrágyákkal azonban igen könnyű. 100 kg. szuperfoszfátot 60 kg. kálival összekeverten kell minden második év őszén kiszórni a rétet kat. holdjára és meg kell azt hasogatni minden ősszel hosszufogu éles és megterhelt fogasboronával. Hígított trágyalével is célszerű télen megöntözni a rétet, de ez esetben is kell rá minden évben 160 kg. szuperfoszfát, mert a trágyalében nincs foszfor, csak nagyon kevés.

A mi szőlőink is rosszul és keveset teremnek, mert ott is kevés trágyát kap a szőlő, ahol azt hiszik, hogy dusan trágyázzák azt. Ujabb időkben a szőlők trágyázására is nagyon kiterjedten használják a műtrágyát, mert a terméseket rendkívül fokozza és mert sokkal kevesebb fáradsággal jár kihordása és alkalmazása, mint az istálló trágyáé. Ha műtrágyákkal trágyázzuk a szőlőt, akkor még a kötött talaju hegyi szőlőnek is sokkal kevesebb istálló trágyára volna szüksége, a homoki szőlők pedig teljesen nélkülözhetik is az istálló trágyát. Általában a szőlőt nem is szabad istállótrágyázni, mert ez csökkenti a termést s csak levelet és burját növel.

A homoki szőlő minden második év őszén 300 kg. káli szuperfoszfáttal és minden tavasszal 60 kg. chillsalétrommal kell trágyázni kat. holdanként. A káliszuperfoszfát álljon 220 kg. szuperfoszfát és 80 kg. 40%-os kálisóból, amely keveréket ősszel, fedés előtt jól lemélyített sorok mentén kell elszórni, vagy tavasszal a nyitás után. A 60 kg. chillsalétrom felét tavasszal a nyitás után, másik felét az első kapálás előtt ugyancsak a sorok mentén kell elszórni.

Hegyi, kötött talaju szőlőket ugyanígy trágyázzunk, azzal a különbséggel, hogy a 300 kg. káliszuperfoszfát

helyett ugyanannyi superfoszfátot adunk, mert különösen az agyagos talajokból nem hiányzik a kálsó.

A szőlők műtrágyázásának az első évben többnyire nem nagy a hatása s inkább a szőlő fájának erőteljes fejlődésében nyilvánul meg s a szőlő termését inkább a második évben fokozza. Annak dacára már az első évben is 20—30 hektóliterrel lehet nagyobb a termés, a második évben ugyanannyival.

Nem igen fordult még elő eset, hogy a helyesen alkalmazott műtrágya a szőlőnek termését legkevesebb 5 hl-el ne fokozta volna, de sokkal gyakoribb az eset, hogy 20—30—40 hl-el fokozta. Nem volna szabad tehát a szőlők műtrágyázását elmulasztani, mert még abban az esetben is, ha egyik-másik évben a fagy vagy a jég tönkre teszi a termést, a másik év fokozott termése nemcsak hogy teljesen kifizeti az alkalmazott műtrágya árát, de még nagy hasznot is biztosít. Sőt gyümölcsösben és szőlőben az istálló trágya veszedelmes is lehet, mert minden penészgombának melegágya s terjesztője! Tehát célszerűbb elhagyni.

Szlávik Nándor
tisztartó.

Vízierő a kisiparos szolgáltatásban.

Hogy számítjuk ki a mozgóvíz munkaerejét? — Mit nevezünk lóerőnek? — Duzzasztó és bukógátak.

A mai küzdelmes napokban, amidőn az életmód színvonaláért való harcban mind nagyobb és nehezebb akadályok tornyosulnak a dolgozó ember elé, mindenkinek törekednie kell arra, hogy termelőmunkáját minél kedvezőbb körülmények között, minél gazdaságosabban s minél hasznothajtóbban végezhesse.

Különösen áll ez a kisiparra, melyet több oldalról fenyeget a veszély. Egyrészt a mindinkább terjeszkedő gyáripár, a tömegtermelés versenye, másrészt az anyagbeszerzés nehézségei, a rossz pénzügyi viszonyok, a munkabérek folytonos emelkedése, amihez még városokban az elhelyezkedéssel járó mindnagyobb nehézségek járulnak.

Mindezek a nehézségek a városokban is érezhetők ugyan, de ott mégis száz és száz alkalma nyílik a kisiparosnak arra, hogy a nehézségeken keresztül segítse, illetve segítsen magát, a vidéken, mezővárosokban, falvakban letelepedett iparos azonban mindezeket a nehézségeket fokozottabban érzi s elhagyatottságában sokkal nehezebben is segíthet magán.

Ma már a fentiekben előadottak kényszerítő hatása alatt a kisiparosságban is meg van a törekvés, hogy minél többet termelhesse s evégből már szívesen alkalmaz géperőt, ami elektromosság alakjában a legtöbb városban rendelkezésére is áll.

Mit csináljon azonban az a kisiparos, aki minden kulturközponttól távol küzd a mindennapi létért?

Erre a kérdésre szeretnék az alábbiakban egy — habár nem is általános érdekű és értékű — tanáccsal szolgálni.

A mi kies Erdélyünk a teremtő jóvoltából bőségesen el van látva erőforrásokkal s különösen ezeknek egyik legjutányosabbjával: a *folyóvizekkel*. S ha székely megyéinken végig sétálunk, a vízierőnek legváltozatosabb alkalmazásait fogjuk láthatni.

Ez az erőforrás az, melyre — ahol csak egyáltalán lehetséges — a vidéken, falun lakó kisiparosnak támaszkodnia kell, midőn kedvezőbb megélhetési viszonyokat akar teremteni maga és családja részére.

Ez az erőforrás a legtöbb vidéken rendelkezésünkre áll s bizonyos csekély műszaki ismerettel és utbalgazitással, no meg költséggel aránylag könnyű szerrel felhasználható.

A víz erőfejlesztő képessége tömegének mozgásában áll, illetve mivel ezt a mozgást a víz medrének esése hozza létre, végeredményben az a kérdés, hogy másodpercenként hány liter víz milyen magasságból esik le? Ha a víz litereinek számát megszorozzuk az esés magasságának méterekben kifejezett mértékével, megkapjuk a mozgó víz munkaképességét.

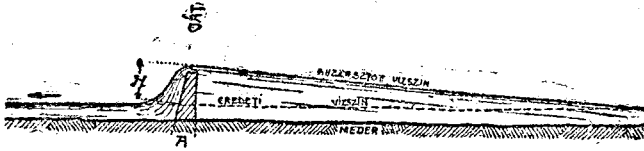
Igy például: ha valamely bővíző patak másodpercenként 200 liter, tehát 200 kgr. vizet továbbít s mi képesek vagyunk a patak esésének 2 méternyi magasságát kihasználni, e kettőnek szorzata adja *méterkilogrammnak* (jele mkg.) nevezett munkaegységekben a patak munkaképességét.

$200 \text{ kgr.} \times 2 \text{ mtr.} = 400 \text{ mkg.}$ másodpercenként. A műszaki életben másodpercenként 75 mkg. munkateljesítményt egy *lóerőnek* nevezünk, úgy, hogy a fenti esetben a patak vízének munkaképessége kereken mintegy $5\frac{1}{2}$ lóerőnek felelne meg, ami pedig egy kisipari üzemnek géperővel való ellátására bőségesen elégséges.

Természetes, hogy a szükséges esésmagasság elérése céljából a folyóvíznek vízszinét bizonyos mértékben fel kell emelnünk, ami a vízfolyás medrében keresztirányban beépített duzzasztógát vagy bukógát (A) segítségével értünk el (lásd a mellékelt ábrát.) A víz színének ezen felduzzasztása által természetesen a vízfolyás irányával ellentétes irányban a medret szegélyező partokat is emelnünk kell, különösen *sekély partok* esetében, nehogy az emelkedő víz a partok mentén fekvő területeket elöntse (B). A duzzasztógát-

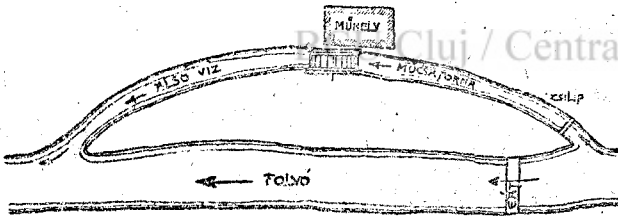

nál nyert vízszinkülönbség a viznek hasznosítható esési magasságát adja, mely a kifejtett munkára lényeges befolyást gyakorol.

Minél nagyobb a vízfolyás medrének esése, vagyis minél meredekebb az, annál rövidebb darabon kell partvédelmi munkákat végrehajtunk.

Kisebb vízszállítóképeségű folyóvizeknél (patakknál) a teljes vízmennyiséget felhasználjuk, nagyobb folyóvizeknél ellenben annak csupán egy bizonyos részét, mely arányos az előállítandó lőerők számával. Ezesetben a felduzzasztott vízszintnél egy erre a célra ásott vagy épített u. n. *műsatornát* ágaztatunk el a fűrésztelepeknél és vizimalmoknál leginkább látható módon, mely a szükséges vízmennyiséget erőfejlesztő teleptünkhöz szállítja, gondoskodnunk kell azonban a munkáját már kifejtett viznek, az u. n. *alsóviznek* a folyóvíz medrébe való visszavezetéséről is az alábbi ábrában látható módon.

(Folytatjuk.)

Kürtös János,
okleveles mérnök,
ipariszkolai igazgató.

Az erdő- és faipar új sérelmei.

A tűzfarekvirálások és az erdőkisajátítások nagy izgalmat keltettek a nagyvállalatok körében. Említettük, hogy a minisztérium a hadsereg faellátását rekvirálással szándékozik biztosítani. Erre nézve meg is jelent a hivatalos lap szept. 27-iki számában a rendelet, melynek értelmében bármely erdőtermelőtől vagy fakészlet-tulajdonostól készletének fele elrekvirálható. Az elvett mennyiségért, melyet az illető még bevagonirozni is köteles, a feladó állomáson kocsirakományonként 3000 leut fizet a hadsereg. Természetesen a kicsinyben elárúsító gazdaközöniséget nem igen fenyegeti ez a farendelet különös veszéllyel, mert az illetékes katonai közegek fáért odafordulnak, ahol egyszerre több vagonra valót foglalhatnak le; ellenben igenis veszedelmes ez a rendelet az olyan kisgazdatársulásokra, ahol többen összeállva vettek meg egy-egy, ha nem

is olyan nagy terjedelmű erdőt, és esetleg le is szállították már a levágott mennyiséget az állomásra. Ezeknek figyelmét felhívjuk az Erdélyi Faegyesületnek okt. 5-én Kolozsvárt tartott gyűlésére, melyen a fakereskedők tiltakozásukat fejezték ki a rekvirálást bejelentő miniszteri rendelet ellen. A fakereskedők felfogása az, hogy a hadsereg előbb sürgősen állapítsa meg faszükségletét, a többit pedig elintézik a fakereskedők olyképpen, hogy a hadsereg lehető leggyorsabb ki-elégítéséről a faegyesületnek egy erre hivatott szervezete fog gondoskodni. Figyeljenek tehát fatüzlettel foglalkozó kisgazdáink arra a válaszra, mely erre a felterjesztésre a minisztériumtól jó és ahhoz igazodjanak. És egyáltalán jól vigyázzon minden kisgazda arra, hogy a rekvirálás egyáltalán csakis katonai hivatalok és általán a katonaság részére történhetik, de nem magánosok, egyes katonaszemélyek részére. Ha tehát itt vagy ott katonai személy jelennék meg, aki egyes ember számára rekvirálna és egy-két öl fát potom áron el akarna vitetni, az illetőtől kérjenek rekvirálási igazolványt, hívassák sürgősen a bírót vagy a községi jegyzőt és a felhatalmazás nélküli alkalmi rekvirálót azonnal jelentsék fel a katonai hatóságnál.

A rekvirálásoknál jóval fontosabb — meri egész gazdasági jövőnkert érinti — az erdőkisajátítások ügye. Az említett kolozsvári faegyesületi gyűlés ezzel a kérdéssel is foglalkozott. A határörvidéki székelységtől elvett erdők ügye eddig mindenfelé siket fülekre talált. Most a faegyesület a maga érdekeinek védelmére egy jogvédő tanácsot formált, másfelől pedig a földmivelésügyi minisztérium — szintén a faegyesület sürgetésére — az erdőkisajátítások elintézésére öt felügyelőséget alakított, mely hatósági hatáskörrel felruházva véleményezi és ellenőrzi több vármegye erdőkisajátítását. Az erdőkisajátítási inspektor (felügyelő) köteles minden egyes kisajátítást felülvizsgálni, döntést pedig csakis az igénylő és kitermelő vállalat meghallgatása után hozhat. *Helyes volna, ha erdeiktől megfosztott székely községeink jogvédelemért a Faegyesület központjához fordulnának.* Ott pénz van a jogvédők díjazására, hátha emberi jóindulat is van ahhoz, hogy székely községeinknek utmutatással szolgáljanak a jogvédelem tekintetében.

Ahol községek olyan szerencsések, hogy magántulajdon erdő átment községi tulajdonba, a községnek mindaddig várni kell a használatbavétellel, amíg a volt magántulajdonos által kitermelésre hárbeadott erdő-részletet a vállalkozó bérlő le nem tarolja és el nem szállítja. A földmivelésügyi minisztérium ezzel a rendelkezésével a faipart védi, mert igen jól látja, hogy Erdély föllendült fakivitelének mekkora jelentősége van a pénz értékének emelésében.

Husipar. A marhaárak a hatósági közbelépes miatt megint nagyon tarka képet mutatnak. A gazdember spekuláció miatt tartja vissza a marhát, a mészáros pedig a vágott hus alacsonyra megállapított ára miatt tartózkodik a vásártól. Kolozsvárt a hatóság a marhahus árát a mult hetekben 8—10 leura maximálta meg, holott a szomszéd községekben, továbbá Tordán, Bánffyhunyadon és Marosludason 14—16 leuért mérték. Így megesett Kolozsvárt az a visszás helyzet, hogy dési kereskedők az itteni vásáron szerezték be vágómarháikat, mert az ők jól megállapított áraik mellett itt tudtak vásárt kötni és mert a kolozsvári mészárosok nem vásárolhattak. Ma már Kolozsvárt is 14—15 leu a marhahus, szopóborju 18—22 leu. A csekély kínálat folytán az árak külömben keményen emelkednek. Így a 26—28 kilós élősúlyu szopóborju 800—1200 leu között kelt el, holott akkor vágott sulya 14—16 leura volt maximálva.

A csikszeredai és feketehalmi vásárokon vágni való marha élősúlyban 7—10 leu, ezportmarha 14—16 leu.

Nyersbörpiacon az élénk kereslet miatt mindenféle árunak kilója 1—2 leuval emelkedett, viszont a faggyu ára csökkent.

MULATTATÓ

Őszel.

Az őszi nap sugára rám nevet még,
De már a nyár oda van, már csak emlék:
A búzavirág, az én szép virágom
Nem nyit már a határon!

Bús, őszi tarlókon járok merengve,
S a nyár, az elmúlt nyár jár az eszembe.
Milyen gazdag volt dalban és virágban,
S én akkor meg se láttam!

— Ez a ti sorsotok dalok, virágok;
Elöntitek szépséggel a világot,
S mi balgán — hajh, — rátok se hederitünk,
Csak ha már — elveszítettünk!

Szabolcska Mihály.

Az utolsó erdélyi fejedelmi beiktatás.

Erdélyben nem volt mostanig koronázás. Gyulafehérvár, mint az erdélyi fejedelmek székhelye, számos fejedelmválasztást és beiktatást látott ugyan, de az utóbbiak diszes szertartásai főleg a fejedelmi süveg, bot és zászló, néha a fejedelmi szék átadása körül

forogtak. Ott iktatták be *Báthory* Istvánt és *Kristófot* majd *II. Rákóczy* Györgyöt. A többi fejedelmet rendszeren a választása helyén, vagy abban a városban iktatták be, amelyben az állandó helyhez nem költött erdélyi országgyűlés erre a célra összeült.

Legfényesebb beiktatása éppen az utolsó erdélyi fejedelemnek, a kuruc *II. Rákóczi Ferenc*nek volt. Ő ennél a szertartásnál sokban egyenesen a magyar királyok beiktatását vette mintául. Midőn 1705-ben először indult be Erdélybe, Zsibónál megverték hadait s így beiktatása elmaradt. Másfél év alatt azonban megfordult a szerencse. I. József haderejének nagyrésze le volt kötve a XIV. Lajos francia királlyal folyt háboruban s *Rákóczi* Magyarországon győzelmeket aratott. Most már szabad volt Erdélybe az útja. Az erdélyiek elmondhaták a kuruc énekkel:

„Immár reánk derült újra szép szabadság,
Mert győzelmeket vívott a kurucság:
Vigasságban vagyon ezen darab ország,
Aranyos zászlóját szelek jól hordozzák.“

A beiktató országgyűlést 1707. áprilisére Marosvásárhelyre hívták össze.

Itt folyt le április 5-én az a fényes ünnepség, melynek leírását egykoru források nyomán most vázolni kívánjuk.

A fejedelem a beiktatás reggelén indult el *Mezőbándról*. A menetet a gr. *Pekry* Lőrinc főgenerális hadai nyitották meg. Utánuk *Székely* Zsigmond új ruhába öltözött kopjás, lobogós lovas ezrede haladt. Ezt egy karabélyos regiment követte. Ezek után jött a válogatott udvari kíséret, élén tizenkét karabélyossal és a két udvari strázsamesterrel, a fejedelem helyettes asztalnokával és étékfogóival. Két étékfogó zöld lobogót emelt, mögöttük a fejedelem allovászmestere jött, s ezek után két-két palotás hajdu husz legszebben földiszített fejedelmi paripát vezetett. Utánuk a két főlovászmester léptetett török síposok, rézdobosok és hat trombitás kíséretében, míg ezek mögött a fejedelem fő bejárója vezette a főuri ifjakkból álló gyönyörű színes testőrcsapatot, melyet két csuhadár, (beszolgáló) két fegyverhordozó, aztán az udvari kapitány és a főudvarmester követett.

Ebből a pompás menetből bontakozott ki most káprázatos fényvel szerszámozott, szarvasszínű török lován *II. Rákóczi Ferenc* gyönyörű, daliás alakja.

Közvetlenül mögötte egy francia tábornok haladt két magyar tábornok kíséretében. Utánuk zászlót vittek, melyet nagy csoport díszruhás főur követett. Menetük végén a fejedelem hintója jött s azt egy karabélyos csapat, majd két század francia lovas gránátos követte, mely be is zárta a fényes menetet.

Marosvásárhelyt a Maros közelében, valahol a volt Nagy Lajos király — hajdan Dinnyeföld-utca kör-

nyéken már készen várta a fejedelmet az országgyűlés és beiktatáshoz készített diszes, nagy emelvény.

Akkor már egy század óta hid volt a Maroson s ennek a végénél köszöntötték a fejedelmet a zászlók alatt addig eléje vonult erdélyi rendek.

Az üdvözlés után kétfelől három-három diszes kengyeifutó állott oda a fejedelem lova vezetésére. Palotás hajduk sorakoztak kétfelől, két sorban a kísérésére s ezeken túl nagy tömegben követték a fejedelmet zászlójuk alatt az erdélyi rendek.

Igy érték a színes posztóval bevont, diszes, aranyos emelvényig, melynél balra a város felől másfél ezrednyi harcrendben álló palotás hajdu és egy francia gránátos gyalogezred, jobbra a lovashadak voltak fölállítva.

Az emelvény közelében az udvarnép előre leszállt lovairól, s zászlója alatt fölállott az emelvény előtt, míg a fejedelem egészen az emelvény lépcsőjéig lovagolt s ott leszállva, az erdélyi főrendek kíséretében fölment a vörös bársonnyal bevont és szőnyegekkel díszített fejedelmi trón elé és megállott a vörösbársonnyal díszített asztal előtt. A követek lóháton körülvetik a díszemelvény bejáratát.

Az emelvényen a fejedelem közvetlen közelében jobbra a testőrség kapitánya, balra a főudvarmester, háta mögött pedig két fegyverhordozója állott a karddal és fejedelmi buzogánnyal, míg tovább jobbra a főnemesség színe-java, balra pedig a négy bevett vallás főpapsága foglalt helyet.

Az elhelyezkedésre nyomban előlépett gr. *Pekry* Lőrinc tábornok s az ország nevében a választási föltételeket a fejedelemnek beszéd kíséretében átnyujtva, kérte őt, hogy azok alapján a régi fejedelmek szokása szerint tegye le esküjét. Nagyborosnyai *Bartha* János ítélőmester fölolvasta a föltételeket, mire a fejedelem kezét az asztalon álló feszületre téve, messzire hallható fennszóval elmondta esküjét és azután elfoglalta trónját.

Most az ország nevében újra az ítélőmester üdvözölte magyar beszéddel, szerencsét kívánva neki. Beszéde végeztével fölhangzott a háromszoros éljenzés s a fölállított hadak dísztüzet adtak.

Ezzel a beiktatás itt bevégeződvén, a fejedelem kíséretével a bevonulás már ismert sorrendjében, zeneszó mellett, a városban lévő szállására vonult. De előbb még az akkor meglévő jezsuiták kápolnájában hálaadó istentisztelet volt, mialatt a gyalogság újra dísztüzet adott.

Az istentisztelet után a fejedelem gyalog ment a Szentgyörgy és Szentkirály-utcák sarkán levő szállására s itt újra előbb a rendek, aztán a bevett vallásfelekezetek üdvözlését fogadta. Másnap hét külön teremben megvendégelte az országgyűlés tagjait és az ünnepély főrésztvevőit s nemsokára távozott Erdélyből.

Csakhamar jött a véres ónodi országgyűlés, aztán a kurucvilág dicsőséges és szenvedéses küzdelmei.

Rákóczi Ferenc többé nem látta viszont Erdélyt s Erdély sem látott ez után többé fejedelmi beiktatást.

K. L.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. L. ref. kántor-tanító Mezőzáh. A címet kijavítottuk, előfizetése 1922 december 16-ig rendben van. Naptárt előjegyeztük. — **Sz. N.** Október 7-iki számunkban **Szt. N.** jel alatt üzentünk Önnek.

Köszönet. Azoknak, akik kölcsönkönyvtárunk részére szívesek voltak szindarabokat beküldeni, ezúton mondunk köszönetet. A kölcsönzéseknél első sorban az ők kívánságait fogjuk teljesíteni. Együttal megismételjük kérésünket: szíveskedjenek olvasóink a már lejátszott és használatlanul heverő szindarabjaikat kölcsönkönyvtárunknak ajándékozni. Az egyházi adó megkönnyítése céljából bizonyosan sok helyen fognak a télen színműveket előadni: mennyire kívánatos volna, hogy kipróbált művekből gazdag, nagy gyűjtemény álljon olvasóink rendelkezésére. Mi a szervezésre és adminisztrációra vállalkozunk, kérjük olvasóinkat, ebben a törekvésünkben is támogassanak. — **L. J.** Az *Ősz* című verse nem olyan szép, mint amilyent a múltkor öntől közöltünk. Gyöngébbet pedig nem közlünk — hát szíveskedjék jobbat küldeni. — **M. V. A.** Verse nem sikerült. Előfizetése november 15-én jár le. — **B. G. Összel.** Versében van hangulat, jól sikerült sorok is vannak, de az egész nagyon kuszált. Ezt nem közöljük, de ujakat szívesen várunk. — **M. A. Katonasíróknál.** Mondanivalóit világosan, olykor szépen tudja kifejezni, kár, hogy a rimelésben nem nagy mester. Figyelje meg az Arany János rimeit! Küldjön be máskor is költeményeiből. Hisszük, hogy tehetsége fejlődni fog. — **Z. S. Hszimárton.** A szücsök első válasza kérdezősködésünkre: kérem, látnunk kell az árut, anélkül nem becsülhetjük meg. Nyári szörmét némelyek egyáltalán nem vesznek. Akik ígérnek érte, darabját 15—20 leura tarják; téli szörme minőség és nagyság szerint 25—40 leu. Szín nem számít, mivel minden festés alá kerül. Szívesebben vásárolnak nyers, mint kikészített árut. Tenyéssze tehát a legdusabb szörméjü és legszaporább fajt. — **M. K. Salamás.** Malomberendezésért forduljon Brassóba a Schieb gépgyárhoz (Állomás mellett, Elágazásnál) vagy az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület brassói lerakatához. — Kinemotograf-gép beszerezhető volna a Transsylvania filmgyárnál Kolozsvárt, mielőtt azonban itt árajánlattal előállhatnának, szükséges tudniok, hogy van-e villanyáram, milyen erősségű és hogy az egyen- vagy váltóáram-e. Egy jó fajta kisebb mozigép 12—15.000 leu. Filmet is onnan lehet szerezni. — **K. J. Nyárádszentanna.** Második félévi előfizetése beérkezett.

Tanítók figyelmébe!

A Minerva Irodalmi Részvény Társágág ismét két hasznos könyvvel örvendeztette meg a magyar tanügyet. Kiadta Torday Lajos gondosan szerkesztett

számolókönyveit

Egyik a második, másik a harmadik osztály anyagát öleli fel. Mindkét számolókönyv a legújabb pedagógiai tapasztalatok alapján készült, úgy hogy hasznos szolgálatot tesz tanítónak és tanítványnak egyaránt. A gazdagon illusztrált könyv a napokban hagyja el a sajtót. 000000

Nem üli meg többé a májmetely a juhokat és szarvasmarhákat

„DISTOL”

mett a ezen

betegséget 4—5 nap alatt biztosan gyógyítja. Kívánatra ajánlattal szolgál és megrendeléseket zonnali szállításra átvesz a főlerakat Erdély és Bánát részére

Gergely Ferencz Utóda cég

drogueriája. Cluj-Kolozsvár, Piața Unirei No. 21. Lloyd 1042. (Volt Mátyás király-tér).

British import

Strada Mator
(Monostori-u.) 4.

Angol szövetek. Tea.

A Minerva Irodalmi R.-T. Kolozsvár.

Kiadásában a következő elemi iskolai könyvek jelentek meg:

Fejes—Felméry: Uj Ábécé (engedélyezés száma 18706/921)	— — — — —	ára 12—	Lei
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a II. oszt. számára (eng. sz. 26311/921).	— — — — —	11—	”
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a III. oszt. számára (eng. sz. 26311/921).	— — — — —	13—	”
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a IV. oszt. számára (eng. sz. 13051/922.)	— — — — —	14—	”
Szilágyi: Kolozsmegye földrajza (engedélyezési sz. 39370/921.)	— — — — —	10—	”
Szilágyi: Földrajz a III—IV. oszt. számára (eng. sz. 13207/922.)	— — — — —	10—	”
Felméry: Vezérkönyv az Uj Ábécéhez	— — — — —	3—	”
Számolókönyv a II. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	”
Számolókönyv a III. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	”
Számolókönyv a IV. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	”
Olvasókönyv az V—VI. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	”
Dr. Joanovici: Román—magyar társalgási kézikönyv. Tanítók egységesítő vizsgájára engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	25—	”
Dr. Joanovici: Rendszeres román nyelvtan (az egységesítő tanítóvizsga anyaga) engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	20—	”

E könyvek bevezetését a felekezeti felekezeti engedélyezték.

Ugyanott füzetek és irószerek olcsón kaphatók.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank Rt.
Kolozsvár, Piața Unirii (Mátyás kir.-tér) 7.

Alaptőkéje: 16,000.000 lei.

Tartalékok circa: 15,000.000 lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron.

Affiliált üzletei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár

r. t. Tordán, Udverhelymegyei Takarékpénztár

r. t. Székelyudvarhelyen. Alsófehérvármegyei

Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagy-

enyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereske-

delmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasuti állomás mellett,

Betéteket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez.